2016-04-09

Universitets- och högskolerådet

Provpass 2

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del n

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.
Markera tydligt.
Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.
Du får inget poängavdrag om du svarar fel.
Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter.**

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. målande

A svepande
B överdriven
C fantasifull
D bildskön
E uttrycksfull

2. eloge

A beröm
B prydnad
C gratulation
D hedersplats
E medalj

---

3. puka

A sångstil
B dirigentplats
C folkdans
D slaginstrument
E orgelpipa

4. alludera på

A vänta på
B fundera på
C anspela på
D se ner på
E hoppas på

---

5. pseudointellektuell

A självlärd person
B skenbart bildad person
C geniförklarad person
D klassiskt skolad person
E nytänkande person

6. hippologi

A läran om skelettet
B läran om talmystik
C läran om subkulturer
D läran om bergarter
E läran om hästar

---

7. bejakande

A glädjande
B bekräftande
C längtande
D granskande
E bedjande

8. ocker

A att skicka bluffakturor
B att muta makthavare
C att göra oskälig vinst
D att missbruka ett förtroende
E att utnyttja insiderinformation

---

9. florera

A övertäcka
B frodas
C utsmycka
D lyckas
E gruppera

10. eftermäle

A efterlysning
B dålig kompromiss
C klagomål
D eftervärldens omdöme
E korrigering

Lutmusik

Skivrecension: Karl Nyhlin, *The Jacobean Lutenists*

Jakob I efterträdde drottning Elisabet som regent i England vid hennes död 1603. Han hade då redan varit kung av Skottland sedan 1567 (som Jakob VI), och han kom att regera de båda länderna fram till 1625. Den elisabetanska eran känner vi väl till, men vi har ingen riktigt bra svensk benämning på *the Jacobean era* som sammanfaller med Jakob I:s regeringstid 1603–1625. En mer passande skivtitel hade kanske varit *The Lutenists of the Golden Age*, som ju innefattar både den elisabetanska och den efterföljande periodens musik för luta. Även om Jakob I hade politiska problem med engelsmännen, fortsatte den kulturella blomstringen under hans tid vid makten.

Det gäller även beträffande musiken för lutan, med viktiga namn som John Dowland, Daniel Bacheler, Philip Rosseter, John Danyel och Robert Johnson. De var alla mer eller mindre djupt rotade i den elisabetanska myllan, och även om de också alla var verksamma efter Elisabets död så är det kanske lite missvisande att uttryckligen kalla dem *the Jacobean lutenists*. Flera av dem komponerade sannolikt också många av sina viktiga verk före 1603, till exempel Dowland, Danyel och Rosseter.

Den mest representative för en nyare stilinriktning är Robert Johnson, men av denne mästare får vi bara höra ett kort stycke, ”The Prince’s Almain” (på skivan benämnd enbart ”Almain”). Prinsen var Jakob I:s son, prins Henrik av Wales, som dog blott arton år gammal 1612.

Förutom ståtliga och anspråksfulla *fancies, gaillards, almains* och *preludes* låter oss Karl Nyhlin också få höra många anonyma stycken med folkligt ursprung från både England och Skottland, ofta förekommande i de många handskrivna tabulaturböckerna för luta från 1600-talets första decennier: Jane Pickerings, Margaret Boards, Rowallans med flera.

Som Karl Nyhlin själv framhåller i sin text till skivan föreligger många verk i flera versioner, och detta ger exekutören stor frihet att välja och tolka. Därför är det av ett visst intresse att få mer detaljerad information om vilka källor som använts för respektive verk. Det saknas här, samtidigt som vi får veta i vilken temperatur lutan är stämd och vem som har tillverkat strängarna!

Karl Nyhlin är en utomordentlig lutenist och musikant med en vacker tonbildning, auktoritet och fulländad teknik. Hans lösningar på ornamentering och variationer är helt idiomatiska samt välfungerande. I några fall skulle jag ha önskat ett något långsammare tempo, till exempel i Dowlands fantasior. Som helhet är det ett mycket vackert spelat och varierat urval musik som visar bredden och kvaliteten på den engelska och skotska lutmusiken från *the Golden Age*.

Kenneth Sparr

Uppgifter

11. Vad framstår som det främsta skälet till att recensenten föreslår en annan skivtitel än den aktuella?

A Musiken det rör sig om är förankrad även i den elisabetanska tiden.

B Lutmusikens guldålder fortsatte under Jakobs I:s regenttid.

C Det är svårt att finna en bra svensk översättning till *the Jacobean era*.

D De viktigaste kompositionerna tillkom före 1603.

12. Vad av följande är recensenten kritisk till?

A Att Karl Nyhlin inte har gjort ett tillräckligt representativt urval av kompositörer.

B Att Karl Nyhlin inte ger tillräcklig information om de musikaliska rötterna till genren lutmusik.

C Att Karl Nyhlin inte är tillräckligt utförlig i beskrivningen av varifrån han hämtat sitt material.

D Att Karl Nyhlin inte lämnar tillräckligt detaljerade sakuppgifter om den aktuella musikformen.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

Attityder till arbete

Tomas Berglunds avhandling *Attityder till arbete i Västeuropa och USA: teoretiska perspektiv och analyser av data från sex länder* blickar tillbaka på 1990-talet, ett decennium som i många västländer främst torde förknippas med omfattande förändringar inom arbetsmarknad och arbetsliv. Hemma i Sverige tycktes en våg av omvälvningar, på såväl organisationsnivå som samhällsnivå, kulminera under perioden. Gamla värderingar och rättesnören inom arbetslivet tycktes hamna i skymundan, medan individualistiska värderingar och mindre stabila anställningsformer tycktes vinna mark.

En stark internationaliseringstrend blev också tydlig under perioden. Ett utökat politiskt samarbete i Europa, en alltmer rörlig marknad, en alltmer rörlig produktion och en växande globaliseringsdebatt som ofta betonade en hårdnande internationell konkurrens och en fortgående likformningsprocess i västvärlden, var några av inslagen. Med detta som bakgrund framstår förtjänsten med avhandlingens komparativa ansats som uppenbar. Det är framför allt komparativa studier som har förutsättningar att ge stadga i den fortgående debatten: genom att belysa vad som kan sägas vara generella tendenser och vad som måhända är specifikt för en enstaka nation eller en viss typ av nationer. Alltför få sådana undersökningar rörande anställdas engagemang och attityder i sina arbetsorganisationer har publicerats på senare tid.

De beroende variablerna i Berglunds avhandling är en uppsättning värderande omdömen om vad som är viktigt med ett arbete. Föresatsen är i första hand att konstruera och testa en teoretisk förklaringsmodell rörande variationen härvidlag, men också att kartlägga förhållanden mellan attityderna i ett antal utvalda nationer. Sex länder jämförs: Sverige, Norge, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och USA. De data författaren använder sig av är insamlade 1997 (och i viss utsträckning 1989) i regi av International Social Survey Program (ISSP). ISSP har som syfte att kontinuerligt samla genuint jämförbara attityddata i en uppsättning industrialiserade länder.

Berglund indelar de länder han valt att studera i tre olika regimtyper utifrån Esping-Andersens välfärdsregimer: USA och Storbritannien betecknas som liberala välfärdsstater, Tyskland och Frankrike som korporativa välfärdsstater och Sverige och Norge som socialdemokratiska välfärdsstater. Även om regimindelningen har intuitiv relevans saknar jag på den här punkten en diskussion kring alternativa indelningar med mer explicit relevans för studier av arbetslivet. Problemet med en okritisk användning av välfärdsregimer är i det här sammanhanget att läsaren inte per automatik lotsas fram till de länderskillnader som kan tänkas ha särskild betydelse för just organisation och arbetsliv.

Berglund utarbetar därefter en typologi rörande attityder till arbete. Bland Berglunds slutgiltiga attitydtyper hittar vi den altruistiska attityden, som betecknar en positiv värdering av möjligheten att hjälpa andra och vara nyttig för samhället. Vi hittar vidare den materialistiska attityden, vilken definieras som en positiv värdering av hög inkomst och goda karriärmöjligheter. Vi hittar vidare den instrumentella attityden, som består i en övervägande fokusering på inkomstaspekten av en anställning. Slutligen hittar vi den individualistiska attityden, som är en positiv värdering av att kunna arbeta självständigt och att kunna styra sina arbetstider.

Den förklaringsmodell som Berglund sedan utarbetar grundar sig på antagandet att ovanstående attityder i allt väsentligt formas i den arbetssituation som individen befinner sig i och att de oberoende variablerna framför allt är hierarki och integration. Hierarkidimensionen bestäms av överordning och underordning, där chefer och professionella är överordnade medan servicearbetare och manuella arbetare är underordnade. Integrationsdimensionen bestäms av graden av lojalitet mot den organisation som den anställde arbetar inom. Lojaliteten ses då som resultatet av en integrationsprocess och som nära förbunden med dominansrelationer och i många fall helt enkelt en förutsättning för att säkerställa maktmediets funktion.

Berglund utvecklar sedan förklaringsmodellen i följande hypoteser: 1) Altruistisk attityd bör vara vanligast bland underordnade som är lojala mot organisationen – en sådan situation stimulerar värderingar av möjligheten att hjälpa andra och att vara nyttig för samhället. 2) Materialistisk attityd bör vara vanligast bland överordnade vilka är lojala mot organisationen – en sådan situation stimulerar värderingar av hög inkomst och goda karriärmöjligheter. 3) Instrumentell attityd bör vara vanligast bland underordnade vilka inte är lojala mot organisationen – en sådan situation stimulerar en fokusering på inkomstaspekten i en anställning. 4) Individualistisk attityd bör vara vanligast bland överordnade vilka inte är lojala mot organisationen – en sådan situation stimulerar värderingar av att kunna arbeta självständigt och att kunna styra sina arbetstider.

I ett antal empiriska avsnitt visar Berglund bland annat att det finns ett tydligt positivt samband mellan hierarkisk position och lojalitet mot organisationen. Han visar också att den utarbetade förklaringsmodellen får empiriskt stöd i

Sverige, Norge och Tyskland. Däremot hittas inget sådant stöd i Frankrike, Storbritannien och USA. Vad gäller jämförelser över tid får vi veta att den materialistiska attityden har minskat i utbredning sedan 1989 i de länder där jämförelser kan göras (Norge, Tyskland, Storbritannien och USA), och att den instrumentella attityden har minskat i Norge och Tyskland men tilltagit i USA och Storbritannien. Vi får också veta att 1997 är den altruistiska attityden vanligast i USA medan den individualistiska är vanligast i Sverige.

Även om resultaten vid jämförelser mellan länder och över tid föranleder Berglund att diskutera betydelsen av kulturella, politiska och ideologiska föreställningar och förändringar, behåller han sitt huvudsakliga fokus på arbetssituationens betydelse. Berglund menar avslutningsvis att den altruistiska och den individualistiska attityden i vissa fall kan förklaras av en psykologisk försvarsmekanism i motsägelsefulla arbetssituationer, det vill säga när individens värderingar skiljer sig avsevärt från hennes yttre villkor. Två hypoteser utarbetas. För det första menar Berglund att hög lojalitet mot den organisation man arbetar i parat med oro att förlora sitt jobb (motsägelsefull arbetssituation) kan föranleda en altruistisk syn på arbetet. När det saknas reellt utbyte från organisationen i form av anställningstrygghet kan, argumenterar textförfattaren, ett altruistiskt engagemang upprätthålla en meningsfullhet i arbetet.

Den andra hypotesen rörande psykologiska försvarsmekanismer gör gällande att höga karriärambitioner i en organisation som inte erbjuder några speciella karriärmöjligheter (motsägelsefull arbetssituation) kan ge upphov till en individualistisk attityd. Argumentet är att individen här utvecklar en syn på arbetet som betonar hennes oberoende av organisationen. Detta för att hantera besvikelsen över den uteblivna karriären.

Carl Hult

Uppgifter

13. Vad ser Tomas Berglund, enligt textförfattarens framställning, som avgörande för vilken attityd en person har till sitt arbete?

A Yrkesskickligheten.

B Personligheten.

C Arbetssituationen.

D Inkomsten.

14. Om vi tillämpar Tomas Berglunds resonemang och terminologi, vilka två attityder finner vi då oftast bland personer i chefsställning?

A Den altruistiska och den materialistiska.

B Den individualistiska och den instrumentella.

C Den altruistiska och den instrumentella.

D Den individualistiska och den materialistiska.

15. Vad kan, enligt Berglunds hypotes, bli följden när man som lojal anställd utsätts för en otrygg arbetssituation?

A Man tänker på sig själv i första hand.

B Man vill inte göra mer än vad som krävs.

C Man fokuserar på nyttoaspekten av sitt arbete.

D Man bryr sig främst om vad man får betalt.

16. Vilken invändning riktar textförfattaren mot regimindelningen av de länder som ingår i Berglunds studie?

A Att definitionerna av regimtyperna framstår som oklara.

B Att regimtyperna är föråldrade och därför svårbegripliga.

C Att regimtypernas koppling till det aktuella ämnet är för svag.

D Att regimtyperna delvis sammanfaller och därför lätt blandas ihop med varandra.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

Stress och asymmetri hos trädplantor

När växter och djur utsätts för stark stress, till exempel på grund av näringsbrist eller sjukdom, kan växtdelar och organ ibland utvecklas på ett oregelbundet sätt. Ett av flera exempel på instabilitet i formen är asymmetri. Det innebär att det finns en liten och slumpmässig avvikelse från den förväntade perfekta symmetrin mellan höger och vänster sida. Benämningen fluktuerande asymmetri (FA) innebär att avvikelserna förekommer lika ofta på höger som på vänster sida.

FA kan uppstå efter en störning under den komplexa processen av delningar och differentieringar av celler som sker under tillväxten hos växter och djur. I normala fall korrigerar individen själv många fel i sitt ”genetiska program”, men om så inte sker kan fluktuerande asymmetri uppträda. Förmågan att rätta till störningar varierar mellan individer. Ju större förmåga en individ har att rätta till störningar, desto stabilare blir dess utveckling.

Om asymmetrin i ett organ är kopplad till livskraften, kan man få en tidig indikation på organismens framtida möjligheter till överlevnad och reproduktion. Hos arter med lång generationstid kan detta ibland vara särskilt betydelsefullt.

Jag undersökte om FA är ett lämpligt verktyg för att förutsäga livskraften hos vårtbjörk (*Betula pendula*) och lönn (*Acer platanoides)*. Jag odlade unga plantor under antingen god eller kraftigt begränsad tillgång till näring och undersökte om formen på bladens högra och vänstra sida var identisk. Plantor som hade fått för lite näring visade flera andra tydliga symptom på näringsbrist, men hur var det med asymmetrin?

Miljögifter, insektsangrepp och näringsbrist är några exempel på ogynnsamma förhållanden i miljön som kan orsaka fluktuerande asymmetri. Men studier har visat att även genetiska faktorer, som korsningar mellan olika arter, ibland leder till asymmetri.

Fluktuerande asymmetri har i huvudsak studerats på djur, trots att växter egentligen ter sig bättre lämpade att studera. Anledningen är att deras tillväxt är mer flexibel och under gynnsamma förhållanden närmast obegränsad i omfattning och tid. Dessutom är blad, blommor och kronblad väl synliga strukturer som ofta finns i flera exemplar på varje planta. Mätningar av FA på flera olika blad per individ ger ett säkrare mått på asymmetrin.

Min studie designades så att jag kunde mäta den exakta omfattningen av stress genom att noggrant dosera plantornas tillgång till näring. Försöket omfattade ett ovanligt stort antal plantor för att ge hög precision i analyserna. En av mina frågor var om det fanns ett samband mellan bladens asymmetri och individens allmänna livskraft, vilket jag bedömde utifrån två utvalda blad respektive storleken på plantan. Dessutom ville jag undersöka om det fanns skillnader i graden av asymmetri mellan två arter med så helt olika bladformer som vårtbjörk och lönn.

Jag gjorde försöket i en fytotron, ett ”datoriserat växthus”. De väl kontrollerade odlingsförhållandena gjorde det möjligt att undersöka hur mycket av asymmetrin och livskraften som berodde på plantans genetiska uppsättning (genotyp) och hur stor påverkan var från miljön. Dessutom kunde jag, mitt under den stränga vintern, simulera de förhållanden i ljus och temperatur som råder i södra Sverige från vår till höst.

Alla plantorna växte i exakt samma miljö med ett viktigt undantag: mängden tillsatt näring. Hälften av plantorna fick fullgod tillgång till näring, medan den andra hälften fick rikligt med vatten men en begränsad mängd näring.

Plantorna i försöket kom från frön som hade samlats in från en population på Öland och en i Lillehammer i Norge. Tio träd per art och population och ungefär 20 frön per träd ingick i försöket. Totalt sett växte nästan 800 småplantor av vardera lönn och björk i fytotronen – en hel liten ungskog!

Efter knappt fyra månaders odling plockade jag enligt en standardiserad procedur två blad från varje planta. Jag pressade och fotokopierade bladen direkt efter insamlingen. Graden av fluktuerande asymmetri mättes, liksom flera andra karaktärsdrag som är kopplade till plantornas anpassning till sin miljö. Bland annat noterade jag plantornas höjd kontinuerligt, liksom tidpunkten när plantorna satte knopp samt hur lövens färger förändrades. När försöket avslutades, torkade och vägde jag varje plantas skott och rotsystem och utförde därefter flera olika statistiska analyser för att utvärdera försöket.

Resultaten visade att lönnar och björkar som fått lite näring inte hade mätbart högre grad av fluktuerande asymmetri än plantor i kontrollgruppen, som fått obegränsad mängd näring. Det fanns inte heller något samband mellan asymmetri och livskraft.

Mindre förvånande var att näringsstressade plantor växte långsamt; de blev små och hade mindre och gulare blad än de plantor som fick mycket näring. En oproportionerligt stor andel biomassa i rötterna skvallrade också om näringsbrist. Knoppsättning och lövens höstfärger kom tidigare på näringsstressade lönnplantor, och tydliga genetiska skillnader förekom i flera fall.

Mätningar av asymmetri hos blad fungerade alltså inte för att förutsäga effekter av näringsbrist hos björk och

lönn. I flera andra undersökningar är det just växternas blad som använts för att undersöka asymmetri, och man har i flera fall upptäckt fluktuerande asymmetri i samband med att växter utsatts för olika typer av miljöstress eller genetisk stress. Graden av asymmetri i de här studierna är liten, mindre än två procent av den totala storleken hos strukturen som undersökts. Individer med hög FA är sällsynta, ett tecken på att den symmetriska formen är starkt gynnad i naturen.

Asymmetri är ofta kopplad till andra, viktigare egenskaper. Hur stor instabilitet som finns kan bero på vilket organ eller vilken struktur man studerar. Är organet viktigt för individens överlevnad och reproduktion kan redan mycket låg FA signalera stress. Om variationer i organets form inte är av så stor betydelse för individen tillåts däremot en högre grad av FA. Det vore praktiskt om man kunde upptäcka fluktuerande asymmetri i ett ”mindre viktigt” organ innan andra negativa effekter av stress blir synliga och oåterkalleliga, men det är möjligen ett utopiskt scenario.

Sara Black-Samuelsson

Uppgifter

17. Vilket av följande användes i textförfattarens studie som ett mått på trädplantornas livskraft?

A Förmågan att tillgodogöra sig näring.
B Plantornas storlek.
C Förmågan att hantera stress.
D Bladens genuppsättning.

18. Vad innebär det enligt texten att asymmetrin hos bladen på ett träd är fluktuerande?

A Den förekommer i ett stort antal variationer.
B Den förändras över tid.
C Den uppträder på ett oförutsägbart sätt.
D Den drabbar båda sidorna lika frekvent.

19. Vilken av följande frågor syftade textförfattarens studie till att besvara?

A I vilken grad näringsbrist orsakade asymmetri.
B I vilken grad näringsbrist försämrade livskraften.
C I vilken grad asymmetri orsakade näringsbrist.
D I vilken grad asymmetri förbättrade livskraften.

20. Om man enbart ser till resultatet av textförfattarens studie, hur kan man då bäst beskriva fluktuerande asymmetri?

A Som en utslagsgivande miljöeffekt.
B Som en ny forskningsupptäckt.
C Som en tillförlitlig mätvariabel.
D Som en dåligt fungerande indikator.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

21. Om betygen försvinner blir det nödvändigt att hitta andra metoder för att välja vilka som skall få ____ utbildningsplatser. Svårigheten att hitta ____ som de flesta kan acceptera är sannolikt ett viktigt skäl till att betygen fortsätter att spela en viktig roll i det svenska utbildningssystemet.

A ringaktade – modeller

B åtråvärda – alternativ

C relevanta – visioner

D pretentiösa – koncept

22. Under högkonjunkturen har fantastiska förmögenheter samlats hos ett litet antal redan rika, och samtidigt har allt fler unga fått en allt lägre ____ inkomst.

A plausibel

B kompatibel

C penibel

D disponibel

23. Den _____ spårsnön är ett lager finkornig, inte för våt tösnö, som är ett par centimeter tjockt och ligger på ett jämnt, hårt underlag. Här _____ sig fotavtrycket klart och tydligt, och de typiska enskildheterna i de olika spåren är lätta att tyda.

A förnämsta – avspeglar

B typiska – avskärmar

C idealiska – avtecknar

D karakteristiska – avskiljer

24. Tinnitus, eller öronsusning, kan vara ett kliniskt symtom på störningar i det _____ systemet, men också ett symtom på en stressreaktion. Vid omhändertagandet av patienterna måste man skilja på varför tinnitus _____ och varför tinnitus blivit ett svårt lidande. Behandlingsstrategierna måste inriktas på _____ till att personen lider av tinnitussignalen.

A sensoriska – uppkommit – alternativen

B auditiva – debuterat – orsakerna

C akustiska – upplevts – markörerna

D kognitiva – hörts – motiven

25. Månskenet, och därmed månens inflytande, uppfattades ofta som ____. Därför undvek man att till exempel sova, spinna och torka tvätt i fullmånens sken, eftersom man inte kunde känna sig riktigt trygg.

A vådligt

B marigt

C glåmigt

D tarvligt

26. Glöden och den starka viljan att förverkliga ett ideal genom ____ man fått i och med väljarnas förtroende ____ kanske inte så snabbt bara övertygelsen är stark nog.

A den respons – antänds

B den erinran – slocknar

C det renommé – brinner

D det mandat – falnar

27. Ett bra lösenord ska vara oregelbundet och långt. Ett tips är att använda sig av ____, då man exempelvis tar första bokstaven från varje ord i en mening som är lätt att komma ihåg.

A hypoteser

B akronymer

C hyperboler

D parafraser

28. Samtidigt som en enig kritikerkår i Danmark har hyllat dikternas konstnärliga kvalitet har det varit ____ omöjligt, såväl för den enskilda danska läsaren som för den breda danska offentligheten, att enbart förhålla sig till dikternas ____ kvalitet och ____ den smärtsamma verklighet som de skildrar.

A komplett – estetiska – förbigå

B genuint – politiska – förstärka

C direkt – eteriska – försumma

D fatalt – poetiska – förorda

29. Läkekonsten var under tidigare århundraden väsentligen grundad på ____, det vill säga på många ____ att olika droger, örter och åtgärder kunde bota och lindra olika symtom och sjukdomar.

A evidens – teser om

B intuition – experiment på

C empiri – observationer av

D obduktion – bevis på

30. Det är underligt att vi fortfarande lever ____ att filmer för barn behöver ha övertydliga manus och helst djur eller sagoväsen i huvudrollerna för att gå hem.

A i en anda

B i villfarelsen

C i det faktum

D i resonemanget

Sustainability

We can talk all we like about recycling and sustainable agriculture, but population is the issue that really matters. Yet it is the one on which so many people are silent. We have made the human right to reproduce unchallengeable: to do so is either to be eugenicist or – as with China's one-child policy – repressively authoritarian. But sooner or later we have to do something. No matter how much recycling we do, how much renewable energy we create and how much better we become at producing food, there has to come a time when the world's population makes the planet unsustainable. The pressure on resources is being maintained at both ends of the spectrum: not only are more babies being born, people are living longer and longer.

Question

31. What is implied here?

A Recycling has been found to be the best way to achieve a sustainable society.

B There is an urgent need to set up global population targets.

C More funding has now been allocated to modernize the food industry.

D There is a risk of a world collapse unless more effort is put into energy production.

Recession

Economists usually try to solve problems by tinkering with things, and making them more complicated. That is because it often works – until, suddenly, it doesn't. The Nobel Prize winner Paul Krugman, who is a specialist in recessions, takes us through the history of why they happen. It is always because people devise an ingenious way to make what appears to be free money and nobody understands the consequences until it is too late. There is, it turns out, no such thing as a free lunch. The entire edifice of capitalism is based on capital – which is really just another word for confidence. If people believe your confidence to be authentic, the risk you take is likely to be small. But as soon as people think you are bluffing, they panic – and panic destroys wealth faster than confidence can ever increase it.

Question

32. What are we told about recessions?

A Confident professionals seem to be less affected by them than those who are less sure.

B They involve both risk-taking and gambling with other people's money.

C They are related to lack of trust and are one of the ways in which capitalism works.

D They are a result of people's unethical drive to make more money than they need.

New Orleans

When Hurricane Katrina hit New Orleans in late August 2005, the city and its people suffered wounds that are still healing. While the rebuilding efforts continue apace, everyone seems to agree that the city that eventually emerges from the wreckage will be very different to the "old" New Orleans. But it was not just the physical city that was devastated by Katrina. Equally damaged was its carefully cultivated image as the city that care forgot. Shocked by the indelible images of destruction wrought by the hurricane and its aftermath, the world was presented with an unsettling and unfamiliar vision of a city that it thought it knew well.

For many years, New Orleans had traded on a painstakingly constructed sense of itself as a tourist town. Before Katrina, the city was famous the world over as one of America's most beloved playgrounds, known for its food, its music, for Mardi Gras and the hedonism of Bourbon Street and for letting the good times roll. It was also a city that capitalised on its history – or, at least, selected highlights from its past.

Whatever else it did, Hurricane Katrina tore away the city's elaborate carnival mask and demonstrated that life in the Big Easy has not always been so. In stark contrast to its laissez-faire reputation, this 21st-century disaster evoked parts of the city's hidden history, exposing a landscape that had long been scarred by repeated traumas. Indeed, though Katrina may have seemed a uniquely terrible event to modern eyes, it was a relatively characteristic moment in the history of a city used to extraordinary reversals of fortune. It was a reminder that catastrophe, adversity and rebirth had been part of the fabric of life in New Orleans since its foundation in 1718. Flood, fire, famine and war – New Orleans has seen it all.

Beginning life as a small colonial backwater on the banks of the Mississippi River, traded between France and Spain and valued largely for its strategic location, New Orleans was acquired by the United States in 1803 as part of the Louisiana Purchase. It soon became one of the richest and most powerful cities in the US, made prosperous by the cotton trade and its status as the home of the largest slave market in the South. By the mid-19th century, New Orleans was internationally famous as the imperious, opulent, cosmopolitan Queen of the South.

That success, however, came at significant cost, since the city's rise took place against a backdrop of repeated disasters and an almost constant sense of flux. Partly this was a result of its location. Or, as New Orleans Mayor Marc Morial put it in 2001: 'This was a lousy place to put a city.' Unsurprisingly, therefore, the city's particular relationship with catastrophe has long been proverbial.

As bad as hurricanes and conflagrations and potential slave rebellions could be, perhaps no single threat was more pressing and more characteristic of 19th-century New Orleans than disease. In the years before the Civil War, New Orleans had the highest mortality rate in the United States. Cholera carried away nearly 5,000 people in 1832 alone. More terrifying still were the periodic visitations of yellow fever. The city suffered multiple outbreaks of the disease from the late 18th to the early 20th century, but it was in the middle of the 19th century that the worst incidents took place.

In countless ways, the previous traumas in the life of New Orleans prefigured the ways in which the evils of Katrina and its aftermath unfolded. Indeed, what the events of 2005 also revealed was the degree to which, even before Katrina, this was a city marked by disaster. While 21st-century New Orleans may not have been bothered by repeated yellow fever epidemics, it was certainly plagued by the highest per-capita murder rate in America – an accolade, unfortunately, that the city currently looks set on reclaiming.

Yet, if this modern moment of devastation evokes past disasters, it also brings to mind previous moments of rebirth for the city. The continued existence of New Orleans is a story of survival against the odds and repeated renewals. Of course, this new beginning is tinged with tragedy. That there have already been profound problems with the rebuilding effort is clear for all to see. That those problems have been unfairly spread is equally evident; a recent study showed that the city's neighbourhoods are now more segregated than they were before Katrina.

The seemingly inevitable cycles of death and rebirth might be woven into the fabric of New Orleans' history and, as an incident like the BP oil spill highlighted, there is little doubt that a city in such a 'lousy place' is likely to face hard times again. But as the process of rebuilding continues, this might at least be the moment to lay some ghosts to rest.

Thomas Ruys Smith, History Today

Questions

33. What is said in relation to the way New Orleans has presented itself to visitors?

A There is little reason why the city should see itself as a tourist magnet.

B It has played down those aspects of its history that do not fit in with its tourist image.

C The city has failed to exploit the full commercial potential of modern tourism.

D Its promotion of itself as a major tourist attraction is mainly the result of its glorious past.

34. What are we told in relation to New Orleans' "particular relationship with catastrophe"?

A The city's geographical position may in some ways be described as a recipe for disaster.

B People in New Orleans have long realized that the city's prosperity is dependent on unpredictable weather conditions.

C It is only in recent years that natural disasters have been a recurring feature of the city's life.

D New Orleans tends to see itself as the constant victim of mysterious forces beyond its control.

35. What is implied about different kinds of disasters in 19th-century New Orleans?

A Then, as now, hurricanes were regarded as the biggest threat to life and property.

B The consequences of racial uprisings were looked upon as more serious than those of hurricanes and flooding.

C Epidemics of yellow fever seem to have been feared much more than natural disasters.

D Repeated outbreaks of cholera caused more deaths than any other disease.

36. Which of the following statements about the per-capita murder rate in New Orleans is most in agreement with the text?

A It has been rising for decades.

B After the hurricane, no reliable statistics are as yet available.

C It has been falling for decades.

D After a temporary drop, it seems to be rising again.

37. What is the writer's main point in connection with New Orleans and Hurricane Katrina?

A The Katrina disaster has taught New Orleans a lesson that will help to prevent future catastrophes.

B Hurricane Katrina was only the latest in a long series of disasters.

C The Katrina tragedy was a unique historical event, unlikely to be repeated.

D Though devastating, Hurricane Katrina's impact will be forgotten sooner than we now think.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

AND HERE ARE SOME SHORTER TEXTS:

Music and Mind

Nearly 20 years ago a small study advanced the notion that listening to Mozart's *Sonata for Two Pianos in D Major* could boost mental functioning. It was not long before trademarked "Mozart effect" products appealed to neurotic parents aiming to put toddlers on the fast track to the Ivy League. Georgia's governor even proposed giving every newborn there a classical CD or cassette. The evidence for Mozart therapy turned out to be flimsy, perhaps nonexistent, although the original study never claimed anything more than a temporary and limited effect. In recent years, however, neuroscientists have examined the benefits of a concerted effort to study and practice music, as opposed to playing a Mozart CD or a computer-based "brain fitness" game once in a while. Advanced monitoring techniques have enabled scientists to see what happens inside your head when you listen to your mother and actually practice the violin for an hour every afternoon. And they have found that music lessons can produce profound and lasting changes that enhance the general ability to learn. These results should disabuse public officials of the idea that music classes are a mere frill, ripe for discarding in the budget crises that constantly beset public schools.

Questions

38. What are we told about the "Mozart effect"?

A It is a great help to ambitious parents.

B It is an exaggeration of results from research on music.

C Its importance has increased ever since it was established.

D Its negative sides have now started to appear.

39. What is said about music and learning?

A Music should be part of regular classes instead of being a separate subject.

B Babies who listen to music every day seem to have more developed brains.

C Playing an instrument seems to have positive effects on learning.

D A connection between the two was established a long time ago.

The Impostor Phenomenon

The impostor phenomenon is defined as the mistaken feeling that one's successes are unearned and that at any moment the charade could end. The emphasis is on "mistaken" – these people are not really frauds. Or are they? Researchers asked this question recently. They studied how often self-defined impostors engaged in plagiarism and other types of dishonest behavior. Their results supported the original idea that the fraudulence is all in their head; the supposed impostors reported on a survey that they cheated less often than control subjects who did not have impostor feelings.

Question

40. What is said about the people described in relation to the impostor phenomenon?

A Cheating is one of their most prominent characteristics.

B They do not experience the world as it actually is.

C Deceptive behavior is a common trait among such people.

D Their dubious behavior seems to be prompted by research.

PROVET ÄR SLUT. FINNS TID ÖVER, KONTROLLERA DINA SVAR.